

Kommuner/fylkeskommuner/virksomheter

Vår referanse: 23/04337-1
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Terje Wistner
Deres referanse:
Dato:

Hva skjer fra nasjonalt hold i det videre arbeidet med å bedre kommunenes journalsystemer og samhandlingsløsninger?

Hensikten med dette brevet er å gi oppdatering om hva som nå skjer fra KS sin side for å støtte opp under arbeidet med nye journalløsninger og bedre samhandling i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, herunder konkrete anbefalinger for anskaffelser.

Et stort flertall av kommuner utenfor Midt-Norge signerte våren 2020 intensjonsavtaler om å slutte opp om det videre arbeidet med felles kommunal journal. I tråd med KS anbefalinger – skulle dette videreutvikles gjennom et program med en stegvis og fleksibel tilnærming til et felles journalløft for kommunene. Midlene for å konkretisere planene ble bevilget fra Stortinget fra 2021. De endelige planene ble lagt frem i mai (2023) og har fått bred støtte fra et bredt aktørbilde, nasjonalt e-helseråd og har nå fått støtte gjennom viktige tiltak også fra regjeringens side. I dette brevet ønsker KS å gi medlemmer informasjon om hvor arbeidet med felles journalløft står nå, hva det betyr for kommunene og fylkeskommunene, og hva dere kan forvente av leveranser og innretninger i tiden fremover.

Kort oppsummert skjer det videre arbeidet langs to hovedspor: Videreutvikling av **felles rammer og anbefalinger** for fremtidige anskaffelser av journal, og **konkret utprøving av tjenester for å dele informasjon** mellom løsninger og tjenesteområder i samarbeid med Norsk Helsenett SF (NHN). Vi vil også vurdere andre tiltak for å støtte kommunene i arbeidet. Tiltakene vil sees i sammenheng med Helseteknologiordningen foreslått i statsbudsjettet for 2024. Parallelt pågår innføring av Helseplattformen i Midt-Norge, som flere kommuner alt har tatt i bruk.

Den kommunale helse- og omsorgstjenesten står overfor store bærekraftsutfordringer, med en presset kommuneøkonomi og mangel på helsepersonell. Vi må jobbe annerledes, og digitale løsninger og smart teknologi må tas i bruk som en del av svaret. Sentralt står behovet for å bedre kommunenes journalløsninger, på kommunenes premisser. Vi må også få på plass samhandlingsløsninger som gjør det enklere å dele informasjon mellom de ulike tjenesteområdene i kommunen og med spesialisthelsetjenesten, og bedre enn i dag støtte kommunenes behov.

8. september 2023 bekreftet Helse- og omsorgsdepartementet at NHN kan inngå som samarbeidspartner i det videre felles arbeidet med å bedre kommunenes journaler. Dette har KS arbeidet lenge for å få til, og er avgjørende for at vi nå tar dette arbeidet videre i dialog med nasjonale myndigheter, og i tett samarbeid med samarbeidskommunene (Bergen, Bodø, Bergen, Hammerfest, Kristiansand, Oslo, Ringsaker, Stavanger, Vinje), medlemmer for øvrig, NHN og leverandørmarkedet.

Vi ønsker å understreke at arbeidet med felles kommunalt journalløft er et arbeid som skal understøtte alle landets kommuner og fylkeskommuner, uavhengig av journalleverandør, underleverandører og samarbeidskonstellasjoner.

Fra utredning til handling – hva inngår i det videre arbeidet i regi av KS?

Det videre arbeidet i regi av KS omfatter i første omgang følgende tiltak:

- a) videreutvikling av felles rammer og anbefalinger til fremtidige anskaffelser av journaløsninger
- b) utvikling og utprøving av tjenester for informasjonsdeling ved gjenbruk av løsningsmønstre og programvareinfrastruktur i NHN.
- c) andre tiltak som vil støtte opp under arbeidet

a. Felles rammer og anbefalinger for kommunenes fremtidige anskaffelser av journaløsninger

Våren 2023 gjennomført KS en kartlegging av pågående og kommende anskaffelser av journaløsninger i kommunene. Funnene viser at det er et stort behov for bedre journaløsninger, at mange kommuner er i gang med de første stegene av anskaffelser og at det er et ønske om å samordne grunnleggende felles behov og rammer:

- 35 % av responderende kommune bekreftet at de allerede er i gang med anskaffelser
- 47 % av responderende kommunene bekreftet at de skal gå i gang med anskaffelser
- 80 % av responderende kommunene gir uttrykk for at de ser positivt på felles rammer og anbefalinger inn mot deres kommende anskaffelsesprosesser

Med bakgrunn i dette, og med utgangspunkt i styringsdokumentet for felles journalløft, har KS i dialog med samarbeidskommunene utarbeidet dokumentet «Felles rammer og anbefalinger» som kommunene kan benytte ved anskaffelser av EPJ-systemer. Dokumentet skal understøtte kommunene i egne anskaffelsesprosesser, bidra til å skape felles retning, samt gi leverandørmarkedet en klarere forståelse av forventninger og rammer de vil måtte forholde seg til i kommende anskaffelser. Dokumentet er laget slik at det kan legges inn som krav i kommunenes egne anskaffelsesdokumenter. Dette bidrar til aktiv samordning inn mot leverandører av journaløsninger og sikrer en felles kommunestemme om prioriterte områder og forutsetninger.

Fra KS sin side vil vi arbeide for at nasjonale myndigheters støtter opp kommunesektorens behov og at leverandørmarkedet er kjent med og legger felles rammer og anbefalinger til grunn i sitt utviklingsarbeid. KS planlegger blant annet å avholde en nasjonal dialogkonferanse med leverandørmarkedet i løpet av de nærmeste par månedene.

Anbefalingene er ment som en veiledning til kommunene, slik at kravene dere stiller kan bidra til å realisere målbildet for et felles journalløft, hvor et av hovedmålene er at informasjonen den enkelte helsearbeider trenger lett blir tilgjengelig i de verktøyene de bruker daglig. Felles rammer og anbefalinger er ikke en uttømmende liste, men en felles oversikt over anbefalinger til hva kommuner bør hensynta når dere skal i gang med anskaffelser. Det vil fremdeles være kommunenes eget ansvar å anskaffe løsninger som dekker deres behov, og som er innenfor gjeldende rammer og regelverk.

Dokumentet Felles rammer og anbefalinger er vedlagt dette brevet. Dokumentet vil bli videreutviklet og forvaltet i samarbeid med samarbeidskommunene, andre kommuner som vinner viktige erfaringer med sine journalanskaffelser (eks. støttet av helseteknologiordningen) samt leverandørene, nasjonale myndigheter og andre samarbeidsaktører. Arbeidet vil forankres i samstyringsstrukturen for digitalisering og bruk av smart teknologi i kommunal sektor samt de regionale digitaliseringsnettverkene.

b. Utprøving av tjenester for informasjonsdeling fra Norsk helsenett

I dag er det et stort problem at helseopplysninger om innbyggerne er innelukket i ulike digitale løsninger som har liten eller ingen samhandling. Det fører til at mye tid går med til å innhente informasjon om pasienter og brukere. Behovet for effektiv tilgang til relevant pasientinformasjon er stort. I tillegg er opplever mange at brukergrensesnittene ikke i stor nok grad støtter arbeidshverdagen, og at journalløsningene ikke i stor nok grad legger til rette for endring og utvikling eller et levende marked.

Målet med arbeidet med «utprøving av informasjonsdeling» er å gi den enkelte helsearbeider informasjonen de trenger lett tilgjengelig i de verktøyene¹ de bruker daglig. I første omgang er det lagt opp til å starte med to prioriterte informasjonsdelingsbehov; «oversikt over kommunale tjenester» og «NEWS2 målinger». Ambisjonen er at disse utprøvingene etter hvert skal bli nasjonale tjenester som alle kan ta i bruk, og de to første er bare trinn på veien.

Løsningene for informasjonsdeling vil gjenbruke løsninger og grensesnitt i NHN. KS har iverksatt et arbeid med å konkretisere innholdskomponenter, grensesnitt, innhold/omfang, planer, rammer og innretninger for de foreslåtte utprøvsområdene. Arbeidet gjennomføres i tett samarbeid med NHN og flere kommuner; Bergen, Bodø, Kristiansand, Stavanger og Oslo. Parallelt med dette vil vi avklare hvilke kommuner og hvilke løsninger som er aktuelle utprøvs-kandidater, avhengig av journalleverandørens mulighet til å utvikle nødvendig funksjonalitet og grensesnitt.

c. Andre tiltak som vil støtte opp under arbeidet

KS vil også bidra til at kompetanse- og innføringsnettverk på e-helseområdet støtter opp om arbeidet, samt se på mulighetene for å styrke arbeidet med erfaringsdeling og gevinstrealisering. Vi vil også se på hvordan KS Digitale fellestjenester kan brukes inn for å styrke det samlede arbeidet i kommunesektoren. KS vil også ha aktiv dialog med nasjonale myndigheter om utvikling av andre type ordninger og tiltak som kan bidra til økt gjennomføringskraft i arbeidet med å bedre journalløsninger og annen helseteknologi, slik som etablering av sertifiserings- og godkjenningsordninger, markedsplasmekanismer etc. Hva som vil bli mulig å få til her vil dels avhenge av den innretningen helseteknologiordningen til slutt vil få.

Hva betyr felles journalløft sett inn mot Helseteknologiordningen?

I forslag til Statsbudsjettet foreslås flere tiltak i en Helseteknologiordning som vil gjelde fra 2024. Ett av disse er en tilskuddsordning på 56,7 mnok som skal stimulere kommunene til å samordne seg, legge til rette for investeringer, anskaffelser og innføring av bedre teknologiske løsninger, samt implementering og endring av arbeidsprosesser i tjenestene. Helsedirektoratet vil samarbeide med KS om ordningen. Ordningen skal avlaste risiko for kommuner som går foran i utprøving og innføring av digitaliseringstiltak, og som gjør en felles innsats for at løsningene som utvikles er trygge, smarte og effektive og kan gjenbrukes av flere. Ved å gi insentiver til å igangsette anskaffelser og innføre bedre teknologiske løsninger, skal ordningen styrke gjennomføringskraften i kommunene.

Tilskuddsordningen gjelder for alle kommuner, inklusive kommuner i Midt-Norge, og vil sees inn mot arbeidet med felles journalløft i kommunene på følgende måter:

- Det kan innvilges tilskudd til kommuner som ønsker å prøve ut nye samhandlingsområder, prøve ut ny velferdsteknologi og prøve ut ny journalfunksjonalitet, herunder utprøvinger i Felles journalløft for kommunene.
- Ordningen skal kunne omfatte alle typer helseteknologi på sikt, men tilskudd vil i 2024 innvilges til helseteknologiområdene velferdsteknologi (tiltak som ligger i velferdsteknologiprogrammet i dag,

¹ Dette kan være journalløsninger (EPJ) eller andre applikasjoner som anvendes i utførelse eller planlegging av helsetjeneste og som inneholder journalverdig informasjon

men også andre områder innenfor velferdsteknologi), digital hjemmeoppfølging og bedre journalløsningsprosesser.

Helse og omsorgsdepartementet har godkjent endelig tilskuddsregelverk der det er lagt vekt på at tilskuddet skal forvaltes og sees i sammenheng med kommunal sektors arbeid på eHelseområdet:

- tilskuddsordningen vil støtte oppunder målene for digitalisering i helse- og omsorgssektoren, som beskrevet iblant annet Nasjonal e-helsestrategi og kommunal sektors ambisjoner på e-helseområdet
- ordningen sees i sammenheng med pågående arbeid i KS med samordning og koordinering innen digitalisering av helse- og omsorgstjenestene. I 2024 vil tilskudd gis til områdene velferdsteknologi, digital hjemmeoppfølging og journalløsningsprosesser

KS inviterer til webinar den 15. november for å orientere nærmere om arbeidet på e-helseområdet, inklusive felles journalløft og helseteknologiordningen. Se <https://www.ks.no/e-helse> for nærmere informasjon.

Henvendelser og spørsmål til det videre arbeidet med felles journalløft, inklusive det videre arbeidet med felles rammer og anbefalinger og utprøvinger, kan rettes til avdelingsdirektør for eHelse terje.wistner@ks.no.

Vennlig hilsen

Helge Eide

Administrerende direktør, fung.

Kristin Weidemann Wieland

Områdedirektør
Forskning, innovasjon og digitalisering

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg 1: Utfyllende om bakgrunn for arbeidet med felles kommunal journalløft

Vedlegg 2: Felles rammer og anbefalinger for anskaffelse av journalløsningsprosesser

Vedlegg 1: Utfyllende om bakgrunn for arbeidet med felles kommunal journalløft

Behovet for et felles journalløft i kommunene er verken nytt eller revolusjonerende, og ble så tidlig som 2012 dokumentert i stortingsmeldingen «Én innbygger – én journal», Meld. St. 9 (2012–2013).

I perioden 2019 – 2020 la staten frem forslag til konseptvalgutredninger og anbefalinger fra forprosjektet Akson. I 2020 ble kommunene bedt om å signere med intensjonserklæringer om det videre arbeidet med helhetlig samhandling og Felles kommunal journal. Intensjonserklæringene viste til at arbeidet måtte videreutvikles i tråd med innspill fra bla. KS. KS og kommunene hadde gitt løpende innspill og råd til statens arbeid, om at et felles journalløft må realiseres i retning av et stegvis utviklet økosystem i stedet for en samlet stor anskaffelse. At arbeidet måtte dreies i en slik retning ble først bekreftet av ekstern kvalitetssikrer i 2020, og lagt til grunn da Stortinget bevilget penger til et videre arbeid for budsjettåret 2021. Dette ble videre bekreftet da Stortinget våren 2022 behandlet Riksrevisjonens rapport om myndighetenes oppfølging av arbeidet med Én innbygger – en journal. KS arbeid har hele tiden lagt en slik tilnærming til grunn.

Med bakgrunn i Nasjonalforsamlingens vedtak av statsbudsjettene Prop. 1S (2020-2021) og Prop. 1S (2021-2022), som tydelig prioriterte arbeidet med et felles journalløft for kommunene, etablerte KS selskapet Felles kommunal journal interim A/S for å etablere et styringsdokument i tråd med de nye føringene fra Stortinget. Styringsdokumentet, som også ble underlagt ekstern kvalitetssikring, ble godkjent i selskapets styre den 30. mai 2023. [Styringsdokument - KS](#)

Nasjonalt e-helseråd behandlet planene 23. juni 2023 der toppledelse fra kommuner, regionale helseforetak, myndigheter, fag, profesjons- og brukerorganisasjoner ga sin tilslutning og støtte til innretningen i arbeidet. Styringsdokumentet ble utviklet gjennom en dialogprosess med fag- og profesjonsorganisasjoner, kommunedirektørutvalg, fylkesstyrene, samarbeidskommuner, kommunal samstyringsstruktur for digitalisering samt organisasjoner på vegne av leverandørmarkedet. Det ble i tillegg gjennomført en bred åpen innspillsrunde til et foreløpig utkast av dokumentet vinteren 2022-2023. Dette ble fulgt opp av et tett intensivt samarbeid våren 2023 med Bergen, Bodø, Bærum, Kristiansand, Oslo og Stavanger kommuner sammen med KS og Norsk helsenett SF (NHN) i en felles styringsgruppe og med arbeidsgrupper som har jobbet etter konkrete arbeidsspor. Styringsdokumentets anbefalinger danner utgangspunktet for det videre arbeidet med felles journalløft i kommunene, som KS nå viderefører. Arbeidet gjennomføres i tett samarbeid med kommuner og med et eget Programråd bestående av toppledelse fra samarbeidskommunene Bergen, Bodø, Bærum, Hammerfest, Kristiansand, Oslo, Ringsaker, Stavanger og Vinje. Arbeidet vil i tillegg bli løpende forankret i den kommunale samstyringsstrukturen for digitalisering og smart bruk av teknologi.